

Linia do termoterapii żółędzi

System obróbki żołądzi

1. Usunięcie pływających żołądzi – selekcja

Żołądźki są ręcznie wsypywane do wanny do kąpieli, w której dobre żołądźki powinny zostać oddzielone od złych. Zintegrowany podajnik taśmowy transportuje żołądźki przez wysyp do kosza zasypowego w celu kontynuowania procesu. Kosze zasypowe kotłów do termoterapii podnoszone są przez specjalne wyciągi elektryczne (zorganizowane przez klienta) i umieszczane w kotłach – patrz następny punkt.

2. Proces termoterapii

Urządzeniem służącym do przeprowadzenia procesu jest kocioł do termoterapii. Jednostka kontrolna reguluje całe wyposażenie. Proces powinien trwać 2 ½ godz. W tym czasie żołądźki opłukiwane są wodą o temperaturze 41⁰C (±1⁰C). Woda cyrkuluje w kotle przez cały czas trwania procesu, co wymusza pompa obiegowa. Dla zapewnienia dobowej wydajności na poziomie 600 kg żołądźki niezbędne jest zastosowanie 2 kotłów. Woda używana w kotłach powinna być codziennie wymieniana. W celu przyspieszenia procesu woda do napełniania kotłów powinna być wstępnie podgrzana do temperatury 35⁰C.

Po zakończeniu procesu otwiera się pokrywy kotłów a włożone do nich kosze z żołądźkami podnoszone są przez elektryczny wyciąg. Kosze podawane są bezpośrednio do suszarki powierzchniowej lub przechodzą przez urządzenie do pokrywania środkami grzybobójczymi.

3. Suszenie powierzchniowe

Powierzchnia żołądźki powinna być osuszona przed dalszym ich osuszaniem lub przed podaniem na miejsce pakowania, a następnie w drodze do chłodni. Suszarka powierzchniowa BCC dostarczana jest opakowaniach typowych dla tego rodzaju urządzeń. Opakowania te można przenosić elektrycznym podnośnikiem BCC dla ułatwienia obsługi.

Wanna do kąpeli żołądzi

Kiedy świeże żołądzie oddzielane są od złych, następuje najczęściej proces zwany skimmingiem (skim – z ang. – zgarniać z powierzchni). Jego celem jest odseparowanie dobrych żołądzi od złych poprzez umieszczenie ich w wypełnionym płynem pojemniku. Niewłaściwe żołądzie będą się swobodnie unosić na powierzchni płynu, podczas gdy dobre zatoną i wprost z dna będą pobrane do dalszej obróbki. Złe żołądzie usuwane są z powierzchni (poprzez skimming).

Proces skimmingu jest bardzo prosty i efektywny w oddzielaniu dobrych żołądzi od tych niewłaściwych i daje w rezultacie dwie frakcje żołądzi.

BCC dostarcza wannę do kąpeli do celów powyżej opisanych. Urządzenie to składa się z dużego metalowego pojemnika ze stali nierdzewnej i podajnika taśmowego, wykonanego również ze stali nierdzewnej. Materiał ten pozwala na uniknięcie korozji i jest łatwy do utrzymania w czystości.

Podajnik taśmowy sięga jednym końcem dna wanny, a drugi koniec odchylony jest ponad powierzchnię w górę. Taśmociąg wyciąga żołądzie z wody i transportuje dobre (wysokiej jakości) żołądzie do dalszej obróbki, a wszystko odbywa się w delikatny sposób, co jest niezmiernie ważne przy obchodzeniu się z żołądziami.

Złe (niskiej jakości) żołądzie są ręcznie wybierane z powierzchni, na której się unoszą. Nakładka ze stali nierdzewnej umieszczona w poprzek wanny przy taśmociągu zapobiega przedostawaniu się złych żołądzi na taśmociąg do tych dobrych.

Podajnik taśmowy napędzany jest przez mały ale mocny trójfazowy silnik i obsługiwany przez dwa przyciski – start i stop.

Całe urządzenie nie generuje hałasu podczas pracy.

Dane techniczne:

- Przyłącze elektryczne: 3 x 400 V, 50 Hz
- Moc: 0,5 kW
- Wymiary (D x S x W): 1700 x 900 x 1300 mm

Kocioł do termoterapii

Zabieg termoterapii żołądki powinien odbywać się w ciągu 2 ½ godz. w pojemnikach z podgrzaną wodą, o ładowności do 100 kg żołądki. W tym czasie żołądki traktuje się wodą o temp. 41°C ($\pm 1^{\circ}\text{C}$).

Dane techniczne:

Średnica:	830 mm
Wysokość:	700 mm
Moc:	2 x 1,5 kW
Waga:	55 kg
Ładowność:	100 – 150 kg
Przyłącze elektryczne:	230 V, 50 Hz

Suszarka powierzchniowa

Po zabiegu termoterapii żołędzie rozsypywane są w pojemnikach suszarki. Pojemniki te dostarczane są następnie, za pomocą podnośnika, do suszarki powierzchniowej. W urządzeniu tym żołędzie są osuszane silnym strumieniem powietrza.

Dane techniczne:

• Przyłącze elektryczne:	230V, 50 Hz
• Moc:	1 kW
• Wymiary (D x S x W):	1350 x 1250 x 1700 mm
• Poziom hałasu:	65 dB (A) (max)

KRÓTKI OPIS PROCESU TERMOTERAPII ŻOŁĘDZI

1. Zbiór żołądź

- Zbierać rozwinięte zdrowe żołądź.
- Nie zbierać żołądź z pierwszego spadu, ponieważ są one nierozwinięte i uszkodzone.
- Używać specjalnej sieci dla ułatwienia zbioru.
- Postępować ostrożnie. Nie uszkodzić żołądź.
- Jeśli to tylko możliwe dokonać wstępnego oczyszczenia.
- Nie mieszać żołądź pochodzących z różnych lasów.
- Oznaczać zebrane żołądź etykietami

2. Transport

- Odtransportować zebrany materiał do krótkiego przechowania lub wprost do hali przetwarzania tak szybko jak to możliwe. Nie pozwól do długiego zalegania żołądź w lesie.
- Nie transportować żołądź w plastikowych torbach i innych zamkniętych pojemnikach. Żołądź ciągle oddychają, więc jeśli zamkniesz je szczelnie temperatura wzrośnie i żołądź ulegną uszkodzeniu.
- Na dłuższe dystanse transportować przy użyciu samochodu z chłodnią w temperaturze -1°C - -2°C .
- Postępować ostrożnie. Nie uszkodzić żołądź.

3. Hala krótkotrwałego składowania

- Najlepszym rozwiązaniem jest poddanie żołądź termoterapii bez uprzedniego ich przechowywania.
- Oczyszczyć żołądź przed przechowywaniem z zanieczyszczeń, liści, gałęzi itp.
- Można przechowywać żołądź w drewnianych opakowaniach (takich samych jak się powszechnie używa w centrach nasiennych – drewnianych skrzyniach do krótkotrwałego przechowywania szyszek i nasion buka).
- Hala do przechowywania powinna być chłodzona i sucha.
- Przechowywać w warstwach ok. 100 mm.
- Mieszać żołądź szuflą każdego dnia.
- Kontrolować wilgotność żołądź podczas przechowywania. Nie dopuścić do spadku wilgotności poniżej 40%.

4. Separacja cieczą

- Używać czystej zimnej wody. Mieszać żołądź w czasie separacji.
- Usuwać wszystkie wypływające żołądź i inne zanieczyszczenia.

5. Termoterapia

- Moczyć żołądź po separacji w gorącej wodzie.
- Woda musi być w ciągłym obiegu dla zapewnienia stałej temperatury w całym zbiorniku. Używać pomp.
- Temperatura wody to 41°C . Ważne, aby utrzymać taką temperaturę. Wyższa temperatura zabija żołądź.

- Pozostawiać żołędzie w wodzie przez 2 ½ godz. Czas odmierzać od kiedy temperatura osiągnie 41⁰C.

6. Zabiegi chemiczne przed przechowywaniem

- Usunąć z żołędzi gorącą i ociekającą wodę.
- Użyć chemikaliów (dozwolonych w twoim kraju) aby chronić żołędzie przed patogenami grzybowymi.
- Jeżeli po użyciu środków chemicznych powierzchnia żołędzi jest mokra należy je osuszyć.

7. Przechowywanie w chłodniach

- Aby osiągnąć odpowiednią temperaturę w czasie przechowywania należy wstępnie schłodzić żołędzie w temperaturze -3⁰C. Użyć specjalnych koszy z półkami i wentylatorem.
- Po ok. 4 godz. wstępnego schłodzenia załadować żołędzie do beczek lub innych pojemników.
- Nie zamykaj pojemników szczelnie, gdyż żołędzie oddychają. Można zrobić otwory w pokrywach.
- Umieścić w beczkach plastikowe rurki z otworami (odwodnienie) (przed załadowaniem żołędzi) co ułatwi żołędziom oddychanie.
- Przykryć powierzchnię żołędzi tkaniną (taką samą jak do przykrywania pojemników na polach hodowlanych po siewie). Zapobiegnie to odparowaniu.
- Oznaczyć pojemniki lub beczki etykietami.
- Przechowywać w temperaturze -3⁰C. Można w ten sposób przechować żołędzie przez 2 zimy bez utraty ich jakości.
- Sprawdzać wilgotność i jakość przed i w trakcie przechowywania. Nie pozwolić na spadek wilgotności poniżej 40%.
- Pamiętać o aklimatyzacji przed dostarczeniem żołędzi do szkółki.

Dodatkowy komentarz Pana Samuela Śliwy – leśniczego ze szkółki w Nędzy
do pytań dotyczących sprzętu do zabiegów na żołędziach
postawionych przez Instytut Badań Lasu w Jasterbsku w Chorwacji

- Średnia waga 1000 żołędzi to ok. 5,5 kg. Zależy ona od takich czynników jak pogoda w czasie cyklu wegetacji i obszar z którego żołędzie są pozyskiwane. Średnia zdolność kiełkowania to ok. 80%. Średnia wydajność produkcji sadzonek to również 80%. Aby osiągnąć cel jakim jest wyprodukowanie 1 miliona wysokiej jakości sadzonek dębu należy zasiać 1,2 miliona cel – więc roczne zapotrzebowanie na żołędzie to 8000 do 9000 kg. Należy zatem dysponować miejscem do składowania ok. 18 000 kg żołędzi.
- Temperatura w hali wstępnego schłodzenia żołędzi po procesie termoterapii powinna wynosić -3°C . Temperatura w hali przechowywania powinna również wynosić -3°C . Beczki na żołędzie powinny mieć pojemność co najmniej 30 litrów. Jeżeli pojemność jest większa – tym lepiej dla jakości żołędzi podczas przechowywania. Według mnie optymalna pojemność beczek to 100 – 120 litrów, w których można przechować 65 – 85 kg żołędzi. My posiadamy beczki o pojemności 120 litrów, w których przechowujemy po 85 kg żołędzi. Beczki układamy na dwóch poziomach.
- Myślę, że wydajność 500 – 600 kg żołędzi na dzień roboczy jest wystarczająca. Jeżeli zbieramy żołędzie, nie zgromadzimy ich wszystkich w jednym czasie. Zebranie 18 000 kg zabiera dłuższy czas, zatem wydajność termoterapii jest na dobrym poziomie. Bardzo ważne jest posiadanie hali (pomieszczenia) do krótkotrwałego przechowywania żołędzi przed poddaniem ich termoterapii.